

Productie van schrijversworkshop voor het voetlicht

Wat
d. 1. 90

■ GRONINGEN – Zo begon het, op 12 oktober 1988: „Een groep mensen staat onwennig rond een krakkemikkige koffieautomaat om even later op klapstoelen plaats te nemen aan ijlings gehuurde tafels. De schrijversworkshop is een feit. Een aantal schrijvers van Groningse en Friese bodem zal zich onder de bezielande leiding van Willem Jan Otten verder gaan bekwamen in het schrijven van toneelteksten. Een en ander speelde zich af in het toen nog weinig riante onderkomen van Noordelijk Theater De Voorziening, die als organisator van het geheel optreedt”.

Door **Johan Poppen**

Op 5 januari 1990 treffen schrijvers en spelers elkaar in De Studio, het meer dan riante repetitie-paleis aan de Akkerstraat, waarin ook De Voorziening zich nu de koning te rijk mag voelen. De twee eenakters en vijf scènes, die de workshop heeft opgeleverd, worden voor-gespeeld. Na een kritische nabeschouwing met alle betrokkenen volgen deze week voor een publiek van genodigden try-out en premières: 'Mazarin of de grote pluk' van Just Vink, 'n Zegen van stilte' (Gré van der Veen), 'Nu syt wellecome' (Clara Woldering), 'Het Wereldmuseum' (Jan

Veldman), 'Prins Moreo' (Tsjitske de Boer), 'Treinen' (Kees Visscher) en 'Trio' (Jos Visscher).

„Of het een verrijking van de toneelliteratuur is, ligt ter beoordeling aan de lezer”, staat achter op het gedrukte tekstboekje. Verrijking, literatuur... Voor Kees Visscher is het nu al een belevenis te zien welke onvermoede extra dimensies er door beroepsacteurs aan zijn dialogen worden gegeven. De workshop met Otten was toch al leerzaam. Hoe je spanning en ruimte kunt scheppen tussen je personages; publiek 'nieuwsgierig' maakt naar de ontwikkeling van een 'plot'; tegengestelde karakters op het toneel al dan niet met elkaar in balans doet geraken.

Snijden in eigen vlees

De schrijvers hebben tijdens de werkweek met Otten vaak te veel woorden op papier gezet. Het nut van het 'weglaten' wordt door Kees Visscher getoond aan de hand van een fragment uit 'Treinen', waarin hij de sfeer van een tweederangs hotel heeft beschreven. Met een reeks van woorden, die voor hem illustratief waren en waarover hij dan ook echt tevreden was. Wat is er van overgebleven in de uitvoering? „Maar ik belandde in hotel De Zwaan. Heb jij wel 's heel oude kranten geroken?”

Meer niet. De rest is geschraapt. Wie schrijvers

kent, weet, dat zulks zeer doet, als het snijden in eigen vlees. Niet voor niets is aan het totale project de titel 'Kill your darlings' gegeven: 'dood wat je lief is'. Gooi datgene weg, waarvan je nu net meende, dat dit het was wat je als schrijver wilde zeggen. Dat hoeft je namelijk niet expliciet aan toneelpubliek duidelijk te maken. Dat heeft voldoende aan de naam De Zwaan, de reuk van oude kranten en vult de rest zelf wel in. Zo werkt tenminste tekst, die 'theater' moet worden.

Overigens maakt Tsjitske de Boer bij haar 'Prins Moreo', een klein sprookje voor grote kinderen (bovenbouw basisschool), terecht de opmerking, dat een stuk pas echt 'af' is, als het gespeeld wordt. Schrijvers, acteurs en beide regisseurs (zes keer Javier López Piflon, een keer Matthijs Rümke) zien daar morgen, overmorgen en donderdag dan ook gretig naar uit. Zeker, omdat de dimensie 'reactie van het publiek' er dan aan wordt toegevoegd.

De kijkers worden met stukken van heel verschillende inhoud geconfronteerd, die ook van de acteurs met meer dan één rol het nodige inlevingsvermogen vereisen. Lineke Rijxman speelt drie personages; Truus te Selle, Elja Pelgrom, Alina Kiers, Max Sietsema en Ferdi Janssen treden twee keer op; Janneke Geertsema, Fred Vaassen, Wilt Stel, Marten Bos, Bruun Kuyt en Rik Hoogendoorn verschijnen in één stuk en scène.

Zij doen dat in door Henk Kraayenzank uitgevoerde décors, ontworpen door leerlingen theatervormgeving van Academie Minerva. Hoe ook zij door de schrijvers geïnspireerd werden, valt in zeven kijkdozen met tekst en illustraties te bezichtigen in de 'hoofdstraat' van De Studio. Voor hen betekent dit project eveneens een uitdaging, met de spanning van het avontuur, dat theater steeds weer moet zijn.

▲ Van links naar rechts: Clara Woldering, Jan Veldman, Tsjitske de Boer, Just Vink, Gré van der Veen, Kees Visscher, Jos Visscher: ...schrijvers, wier teksten (althans wat er van overbleef in 'Kill your darlings') zicht- en hoorbaar worden gemaakt...